

TÍÐARGREIN

Tórbjørn Jacobsen

Jóannes Eidesgaard

Hans Pauli Strøm

Hergeir Nielsen

Jógvan Sundstein

Fyrrverandi politikarar skriva upp á skift Tíðargreinar til vikuskiftisblaðið.

Hans Pauli Strøm
fyrrverandi landsstýrismaður og
løgtingsmaður fyri Javnaðarflokkin

Niðurfryst fólkapensjón men prístalstryggjaður flatskattalætti

Høgrasamgongan, ið fór biddaraferð til Danmarkar at upptiðna blokkin, eigur beinanvegin at upptiðna fastfrystu pensjónina, so fólkapensjonistar finga útvið 200 kr. meir um mánaðin

Í miðlunum heitir Landsfelag Pensjonista á landsstýrið um at hækka pensjónina. Tey vísa á, hvussu hon er skerd í virði tey seinni árinum og hvussu stutt hon røkkur til hækkaðar livikostnaðir.

Svarið hjá høgrasamgonguni er at leggja uppskot fyri løgtingið um at prístalsregulera flat-skattalættan til tey vælbjargaðu. Harafrat hóttir tann ráðandi samgonguleiðarin við – í staðin fyri at hækka pensjónina – at hækka pensjónsaldurin.

Frammanundan hevur høgrasamsamgongan niðurfryst fólkapensjónina, tvs. sett reguleringina niður á 0% - sama samgonga, sum fór á biddaraferð til Danmarkar at upptiðna frysta blokkin.

Árinum 2004-08 var viðbótin í fólkapensjónini og brennistudningurin javnað við 4% árliga. Tó hevur tann størri parturin av fólkapensjónini, grundupphæddin, ikki verið javnað síðani 1999.

Í 2009 setti landsstýriskvinnan hjá Sambandsflokkinum javningina úr 4 niður í 3%.

Í 2011 setti hon javningina heilt niður í 1%.

Landsstýriskvinnan hjá Fólkaplokkinum hevur síðan sett javningina heilt úr gildi, so hon nú er 0%.

Hinvegin hevur stór hækking verið í Samhaldsfasta. Hetta kemur av politisku avtaluni í fyrru ABC-samgonguni, um at hækka inngjaldið til Samhaldsfasta. Í skeiðinum 2004 – 08 varð inngjaldið frá hvørjum parti, løntakara og arbeiðsgevara, hækkað frá 0,5 til 1,75% – ella frá 1,0 til 3,50% frá báðum. Hetta gjørði, at útgjaldið kundi hækkað í stórum, so sum seinna talvan vísir.

Harumframt er útgjaldið úr Samhaldsfasta hækkað við rentutílskrivingini í grunninum. Hetta hevur seinni trý árinum verið millum 3-4% árliga.

Av fyrstu talvuni er sjón fyri søgn, at fólkapensjónin er dragnað afturút, serliga tey seinni 4 árinum, tá vit samanbera við pristalið.

Pensjónshækking og prístalsvøxtur

kr./mán.	1/1 2004	1/1 2008	1/1 2012	Hækking 2004-08	Hækking 2008-12
Fólkapensjón, stök*	7.128	7.722	7.976	8,3	3,3
Fólkapensjón, gift*	5.697	6.194	6.399	8,7	3,3
Samhaldsfasti	697	2.230	2.770	219,9	24,2
Pristalið	101,5	112,3	119,4	10,6	6,3

*) Í Fólkapensjón er íroknað grundupphædd, viðbót og viðbót til ávísar pensjonistar (brennistudningur)

Samhaldsfasti, hækkingar 2004-2012

1-jan	%-inngjald*	Útgjald kr/mán	%-hækking í útgjald
2003	0,50	671 kr	
2004	0,50	697 kr	3,9
2005	0,75	910 kr	30,6
2006	1,00	1200 kr	31,9
2007	1,50	2000 kr	66,7
2008	1,75	2230 kr	11,5
2009	1,75	2500 kr	12,1
2010	1,75	2600 kr	4,0
2011	1,75	2690 kr	3,5
2012	1,75	2770 kr	3,0

*) %-inngjald er frá hvørjum parti, løntakara og arbeiðsgevara

Hinvegin er tað einans hækkingini í Samhaldsfasta fyri at takka, at samanlagda pensjónin heldur tørn og væl tað.

Samhaldsfasti kann bert tryggja ein áhaldandi vøxtur í útgjaldinum tey komandi árinum, um grunnurin verður umsitin og røktur trygt og skilagott. Haldi Landsfelag Pensjonista vera á vandakós, tá tey nú mæla politikarum til at gera seg inn á grunnin og taka eitt serliga stórt útgjald úr honum, sum liggur langt oman fyri rentutílskrivingina. Tað fer at tøma hann so líðandi, so hann ikki frameftir kann garantera pensjonistum eina hampiliga árliga hækking.

Tað er skjalfest í gjølligum útgreiningum frá stýrinum fyri Samhaldsfasta, hvat hendir, um útgjaldið verður hækkað langt út um tað, ið rentutílskrivingin loyvir (tøl hava verið nevnd uppá 1000-2000 kr í hækking í mánaðarlaga útgjaldinum): Hansara figgjarliga orka verður skerd, tí tá fer meira út úr grunninum, enn tað kemur inn, samstundis sum tað í komandi árum verður eitt veksandi tal av pensjonistum, ið øll skulu hava javnstórt útgjald. Tá verður avleiðingin, at útgjaldið í fyrstu syftu ikki klárar at fylgja við pristalinum, tvs. minkar í virði. Og í aðru syftu kann verða neyðugt at seta gjaldið niður, fyri at tað skal kunna røkka til øll.

Nei, latið ikki Jørgen eisini fáa klørnar í Samhaldsfasta. Heldur átti inngjaldið at verið hækkað, so grunnurin fær størri figgjarliga orku til munandi hækkingar í útgjaldinum í komandi árum. Ikki minst fyri at bøta um niðurfrystu fólkapensjónina.

Kravið um hækking av pensjónini eigur at verða vent móti niðurfrystingini, sum høgrasamgongan hevur sett í verk. Og tað snýr seg bæði um fólkapensjón og fyritiðarpensjón. Høgrasamgongan, ið fór biddaraferð til Danmarkar at upptiðna blokkin, eigur beinanvegin at upptiðna fastfrystu pensjónina, so fólkapensjonistar finga útvið 200 kr. meir um mánaðin.

Frá 2010 til 2011 hækkaði miðalpristalið við 2,3%. Um tað varð brúkt sum javningargrundarlag, hevði hetta verið úrslitið:

Javning av fólkapensjón við pristalinum

	Uphædd 1/1 2012	Javnað upphædd	Hækking kr/mán
Stök	7.976	8.157	181
Gift	6.399	6.544	145

Um lógaruppskot um javning av fólkapensjónini varð framlagt nú í vár, kundi tað fingið gildið t.d. frá 1. juli., við afturvirkandi kraft frá 1. jan. Upphæddin frá jan. til juni kundi so verið útgoldin í einum, við 1.084 kr. til stök og 870 til gift hvønn ella 1.740 til bæði.

Hetta hevði munað nakað, og bøtt eitt pinkulítið vet um tað himmalrópandi órættvísi, sum høgrasamgongan fremur við sínum skattapolitikki – og nú um dagarnar beinleiðis válfar sær í, nú hon ætlar at fremja sítt uppskot um enntá at prístalsregulera og harvið framtíðartryggja flatskattalættan til tey vælbjargaðu í Føroyum.